

Psychosociální intervenční tým FN Ostrava

Nemocniční intervent je tu pro všechny, žádný problém totiž není příliš malý

Práce ve zdravotnictví znamená kontakt s nemocnými a jejich nemocemi, bezmocí, utrpením a někdy i smrtí. Často v rámci urgentní, ale i další péče doprovází tyto situace řada emocí, jako jsou smutek, truchlení, pláč. Bývají u řady pacientů, ale také u jejich blízkých. Ne vždy má zdravotnický personál možnost se těmto osobám plně věnovat, a tak zůstávají osamoceni na chodbách nemocnice nebo v čekárnách. Ve Fakultní nemocnici Ostrava proto máme vyškolený tým profesionálních zdravotníků-interventů, kteří jsou připraveni poskytnout první psychickou pomoc lidem, kteří se ocitli ve stavu akutní psychické krize.

Psychosociální intervenční tým působí ve FN Ostrava již od roku 2012. „Jedná se o speciálně vyškolené pracovníky z řad zdravotníků, kteří slouží nepřetržitou službu 24 hodin denně 7 dní v týdnu. Interventi jsou k dispozici pro všechny příbuzné nebo blízké pacientů v celé ostravské fakultní nemocnici bez rozdílu věku. Pacientům nebo jejich blízkým se mohou věnovat podle jejich potřeb, mají na to dostatečný časový prostor. Provázejí je těžkými situacemi, mohou být i přímo u sdělování špatné diagnózy a taktéž nabízejí doprovázení při umírání či podporu tomu, kdo je sám terminálně nemocný a je v konečné fázi svého života, nebo i příbuzným, kteří přicházejí o svého blízkého,“ přibližuje jejich práci náměstkyně ředitelky pro ošetrovatelskou péči PhDr. Andrea Polanská, MBA, pod jejíž útvar tato pracovní skupina spadá. Mimochodem i ona sama je členem tohoto týmu.

„Nikdo nechce vidět příbuzného pacienta brečet na chodbě a vnímat, jak si neví rady. Když jsem při své práci sestry na dětské klinice viděla maminky, jak pláčou u dítěte, které je ve vážném stavu, tak bylo jasné, že ta maminka potřebuje pohládit, podat kapesník, potřebuje s někým sdílet obavy, které má. Tito lidé potřebují někoho, kdo si k nim sedne, dá jim čas a možnost se z toho všeho vypovídat. Nebo když rodičům zemře dítě, tak vůbec neví, co mají v tu chvíli dělat. Mají spoustu otázek,“ přibližuje potřebu interventů Zuzana Adamovská, která je nejen sestrou v dětské hematologické ambulanci na Klinice dětského lékařství, ale také interventem a koordinátorem systému Psychosociální intervenční služby FN Ostrava. A pokračuje: „Dospělým pacientům mimořádně pomáháme, když jsou kvůli své diagnóze ve špatné náladě, jsou skleslí, pláčou, tápou ve svých emocích a neumí se s akutní stresovou reakcí nějakým způso-

berm vyrovnat. I v době covidové jsme byli u pacientů s těžkým průběhem nemoci, když to rodiny potřebovaly, nebo když někdo zemřel a bylo potřeba být u oznámení úmrtí rodinným příslušníkům. Primárně ale poskytujeme psychickou podporu sekundárně zasaženým, což jsou například právě příbuzní pacienta.“

Interventa volá sestra nebo lékař, a měli by ho volat vždy, když nastane u pacienta nebo jeho blízkých potřeba psychické pomoci. „Krásně to funguje na Klinice dětského lékařství, na Jednotce intenzivní a resuscitační péče o novorozence a na gynekologii v rámci Gynekologicko-porodnické kliniky. Ostatní kliniky a oddělení v ostravské fakultní nemocnici se to tak nějak postupně učí. Myslím si, že jsme jako interventi stále málo využíváni,“ sděluje Zuzana Adamovská dosavadní zkušenosti s používáním této služby v ostravské fakultní nemocnici.

A jak nemocniční intervent zvládá tento psychický záprah z pomáhání druhým? Dělá to, co radí druhým: člověk se musí mít rád a dělat věci, které mu dělají dobře. Samozřejmě každý to má jinak. Někdo vaří, někdo poslouchá hudbu, někdo jde běhat. „Hlavně se musíme naučit přijímat smrt jako součást života. Smrt je u nás stále tabuizovaná, bohužel. Je potřeba smířit se s tím, že lidé umírají,“ doplňuje Zuzana Adamovská. Smrt jsme vytěsnili ze svých životů, přitom smrt k životu patří. Většina lidí umírá v institucích, přestože by si přáli umřít doma. Naštěstí se situace v paliativní péči, která pečuje o nevléčitelně nemocné, velmi zlepšila. Především v dětské paliaci. Pokud si to rodiče přejí, obracejí se na mobilní hospice, které se pak starají o nemocné děti doma, aby mohly umírat v domácím prostředí. V nemocnici umírají spíše děti akutně nemocné.

„Rodiny nám za psychickou podporu občas posílají děkovné dopisy. Ve většině případů, i když lidé původně interventa odmítnou a pak s nejistotou s jeho přítomností souhlasí, my přijedeme a sdělíme, kdo jsme a jak jim můžeme pomoci, tu nabízenou pomoc nemoc využijí a jsou rádi, že jsme jim byli oporou a po-

mohli jim těžkou situaci projít,“ shrnuje zkušenosti s některými rodinami pacientů Zuzana Adamovská.

Kromě intervencí, tedy poskytování psychické podpory příbuzným nebo blízkým pacienta, poskytují někteří členové Psychosociálního intervenčního týmu také takzvanou peer intervenci, což je psychická pomoc kolegům zdravotníkům. I v této oblasti by uvítali, aby je kolegové z nemocnice více využívali. Po tragické prosincové střelbě před dvěma lety a nyní v době covidové byli peeri využíváni více, ale stále nabízíme naši pomoc. „Myslím si, že právě proto, že jsme kolegové ze stejné profese, mnohem lépe rozumíme starostem a strastem zdravotníků, známe to prostředí. Navíc osobní problémy se často prolínají do pracovního života. Některé věci má člověk strach říct nahlas před někým, koho zná. A od toho jsme tady my, kteří ho vyslechneme, a nikomu dalšímu to neřekneme, protože jsme vázání mlčenlivostí,“ připomíná poslání peerů Zuzana Adamovská, která kromě role interventa vykonává i roli peera. Kromě osobního setkání v nemocnici nebo na nějakém neutrálním místě může zdravotník kontaktovat peera také telefonicky nebo e-mailem. Není potřeba uvádět ani jméno nebo kliniku či oddělení, kde zdravotník pracuje. Pomoc peerů je anonymní a je možné zavolat také na anonymní peer linku, která je celostátní a obsluhují ji peeri a psychologové, kteří pracují ve zdravotnictví. Z FN Ostrava na této lince pracují tři peeri.

Psychosociální intervenční tým FN Ostrava má 24 členů, většinu týmu tvoří nemocniční interventi a někteří jsou interventy i peery současně. Interventi i peeri jsou díky certifikovanému kurzu se závěrečnou zkouškou speciálně vycvičení pro komunikaci s pacientem, blízkým příbuzným nebo kolegou, kteří potřebují psychickou pomoc v těžké situaci. Neustále se vzdělávají a procházejí také supervizemi. Mají kontakty na psychology, na které se mohou obrátit, nebo různé poradny, aby v případě potřeby kontaktovali kolegu pro další odbornou pomoc.

Ing. Beáta Kapošváry

